



TEKST BIJ WERKBLAD 2-5

De acht stappen van genocide

Vertaald uit: **Gregory H. Stanton**

www.genocide-watch.com/images/8StagesBriefingpaper.pdf



De acht stappen van genocide

Definities

De Internationale Conventie voor de Preventie en Bestrafing van de Misdaad Genocide definieert genocide als volgt: “voor deze conventie betekent genocide elke van de volgende acties, met de intentie om geheel of gedeeltelijk een nationale, etnische, raciale of religieuze groep te vermoorden, zoals:

- Het vermoorden van leden van de groep;
- Het toebrengen van ernstige lichamelijke of mentale schade aan leden van de groep;
- Bewust leefomstandigheden aan de groep opleggen, die zijn bedoeld om de fysieke vernietiging van de gehele of gedeeltelijke groep te veroorzaken;
- Het invoeren van maatregelen met betrekking tot geboortebeperving in de groep;
- Het gewelddadig overplaatsen van kinderen van deze groep naar een andere groep”;

Strafbare genocidale acties:

- Samenzwering met als doel het plegen van genocide;
- Directe en openlijke aansporing tot het plegen van genocide;
- Poging tot het plegen van genocide;
- Medeplichtigheid bij genocide.

Er kan dus ook sprake zijn van genocide als het plan is om niet de gehele groep te vernietigen, maar een gedeelte, maar toch bestaat de hardnekkige misvatting dat genocide alleen betrekking heeft op hele groepen.

Verder is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat het motief van de acties heel bepalend is voor genocide: als een groep mensen bijvoorbeeld dorpsbewoners van een ander land vermoorden om dat land in te nemen, is dat geen genocide. Doen zij dit vanwege de etniciteit van de bevolking, dan is dit wel genocide. Vaak is het dus een kwestie van het bepalen van het doel van de acties.

Het genocidale proces

Om genocide te kunnen voorkomen is kennis van het genocidale proces een voorwaarde. Er kunnen volgens het model van Stanton acht van genocide worden onderscheiden. De eerste stadia gaan aan de verdere stappen vooraf, maar zij stoppen niet wanneer de andere stadia hun intrede doen: het is een opeenstapeling van factoren. Het gaat om de stadia classificatie, symbolisatie, ontmenselijking, organisatie, polarisatie, voorbereiding, vernietiging en ontkenning.

1. Classificatie

Alle talen en culturen vereisen classificatie – een indeling van de wereld in categorieën. We proberen een onderscheid te maken tussen objecten en mensen. Alle culturen hebben categorieën om een onderscheid te maken tussen “wij” en “zij”, tussen groepsleden en anderen. Verschillende categorieën mensen worden verschillend behandeld.

2. Symbolisatie

We gebruiken symboliek om de classificaties te benoemen en te duiden. Zo benoemen we groepen, zoals joden, zigeuners, christenen en moslims. Door de symboliek associëren we bepaalde aspecten met de naam van de groep. Zo kunnen huidskleur en de vorm van een neus symbolen van classificaties worden. Bij genocide wordt mensen uit de slachtoffergroep vaak ook opgedragen om bepaalde identificatiesymbolen te dragen, zoals de middeleeuwse jodenhoed of gele sterren. Zo is duidelijk te zien dat zij tot die groep behoren.

3. Ontmenselijking

Classificatie en symbolisatie zijn fundamentele processen uit alle culturen en zijn meestal geen opmaat voor genocide. Zij worden alleen stadia van genocide wanneer zij gepaard gaan met de ontmenselijking van een groep. De ontmenselijking, ofwel het ontkennen van de menselijkheid van anderen, is namelijk een stap die straffeloos doden mogelijk maakt. Door de groepsleden niet meer als mensen te beschouwen, wordt de natuurlijke menselijke afkeer van het vermoorden van andere mensen namelijk overwonnen. De slachtoffers worden dan als minder dan mensen beschouwd. Een hulpmiddel daarbij kan zijn om ze te benoemen met namen van weerzinwekkende dieren, zoals ratten of ongedierte. De slachtoffergroep wordt ook dikwijls vergeleken met 'ziekte', 'infectie' of 'kanker' van de samenleving. Om dit te laten zien en de ontmenselijking te bespoedigen, worden leden van de slachtoffergroep in afbeeldingen vaak vervormd weergegeven, zoals in de afbeelding hierboven. Ontmenselijk dient dus als rechtvaardiging voor het moorden.

4. Organisatie

Genocide verloopt altijd georganiseerd en kent soms een complexe organisatie, vaak door staten. Maar ook milities en haatgroepen kunnen de organisatie voor hun rekening nemen.

5. Polarisatie

Gematigde groepsleden worden in de polarisatie door extremisten gedood, totdat het gematigde midden van een groep niet meer bestaat en de extremisten overblijven. Zo wordt onderhandeling tussen de verschillende groepen onmogelijk gemaakt.

6. Voorbereiding

Voorbereiding houdt onder andere identificatie in. Er worden bijvoorbeeld lijsten van slachtoffers opgesteld, huizen gemarkeerd en kaarten gemaakt. Individuen moeten ID-kaarten bij zich dragen met hun etnische of religieuze groep. Identificatie versnelt de genocide enorm. Bij de voorbereiding hoort ook de onteigening van de eigendommen van slachtoffers, met soms daaropvolgend de concentratie in getto's, stadions of kerken. In extreme gevallen worden vernietigingskampen of andere plekken van vernietiging opgericht.

7. Vernietiging

Er is bij genocide sprake van vernietiging, niet van moord. Dit heeft te maken met het feit dat de slachtoffers door de daders niet als menselijk worden beschouwd. Het is ongedierte en er worden termen als "etnische zuivering" of "rattenvernietiging" gebruikt. De leden van de groep worden vaak inclusief kinderen vermoord. Omdat ze niet als mensen worden beschouwd, worden hun lijken zonder respect behandeld.

8. Ontkenning

Op elke genocide volgt ontkenning. Men ontkent van het bestaan van de genocide af te weten, massagraven worden verborgen, archiefmateriaal wordt vernietigd of ontoegankelijk gemaakt. Tijdens de genocide worden verslagen van de gebeurtenissen als propaganda aangeduid en ontkend. Ook worden de aantallen doden soms bewust lager ingeschat.